

Janusz Kręcidło

"Il segreto della Prima Lettera di Pietro", Carlo Maria Martini, 2005 : [recenzja]

Collectanea Theologica 76/4, 219-221

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Uzmysławia to czytelnikowi, jak wielką wagę przywiązywał Beauchamp do nieustannego doskonalenia naukowego warsztatu. W pierwszym z tych artykułów – *Exégèse typologique, exégèse d'aujourd'hui?* – najkrótszym z całej książki, bo mającym tylko sześć stron (ss. 407-412), autor stawia na końcu znak zapytania. Pyta tutaj przede wszystkim o słuszność stosowanej przez siebie egzegezy typologicznej jako metody badawczej. Pytanie to zadaje również wszystkim tym, którzy uprawiają egzegezę biblijną. Problem ten wybrzmiewa również w drugim artykule: *Accomplire les Écritures: un chemin de théologie biblique* (ss. 413-446), gdzie Beauchamp idzie krok dalej. Tutaj poznajemy, że mamy do czynienia z egzegetą, który nie jest „biblistą-technikiem”, lecz człowiekiem pełnym wiary. Tekst biblijny, odczytywany i interpretowany w świetle innych tekstów kanonicznych, staje się dla egzegety Beauchampa Pismem Świętym *par excellence*, nośnikiem jedyne go w swoim rodzaju Bożego objawienia.

Podsumowując lekturę dzieła P. Beauchampa, należy stwierdzić, że jest ona już sama w sobie wielką przygodą. Oryginalny sposób stawiania kwestii metodologicznych i egzegetycznych może wyrwać nas ze skostnienia polegającego na niewolniczym przywiązaniu do własnych technik egzegetycznych. Z pewnością wielu z nas, nie bez racji, może zarzucić autorowi tej książki zbytne poleganie na własnej intuicji w prowadzonych szczegółowych analizach. Jednakże dzięki temu Beauchamp inspiruje do stawiania nowych poważnych pytań, do twórczego wielowarstwowego czytania Pisma Świętego i wreszcie do szukania w nim duchowej strawy, co jest, niewątpliwie, intencją Odwiecznego Autora.

Janusz Kręcidło MS, Warszawa

Carlo Maria MARTINI, *Il segreto della Prima Lettera di Pietro*, Edizioni Piemme 2005, ss. 177.

Włoski jezuita, Carlo Maria Martini, emerytowany biskup Mediolanu, to autor wielu książek o tematyce biblijnej, które, tłumaczone na dziesiątki języków, docierają do chrześcijan na każdym kontynencie. Kard. Martini, wieloletni rektor Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie, to najwyższej klasy profesjonalista z zakresu biblistyki, specjalizujący się zwłaszcza w tzw. krytyce tekstu. Po zakończeniu posługi biskupa ordynariusza diecezji w Mediolanie zamieszkał w Jerozolimie, gdzie nadal, mimo postępującej choroby i podeszłego wieku (79 lat), prowadzi działalność naukową i duszpasterską.

Polecana czytelnikowi książka nie jest typową monografią o tematyce biblijnej, jakich na rynku wydawniczym pojawia się coraz więcej. Nie jest to również nauko-

wy komentarz do Pierwszego Listu św. Piotra, choć wnikliwy czytelnik potrafi z niej wyłuskać wszystkie najbardziej istotne i najświeższe informacje o tej księdze Nowego Testamentu. Jest to książka, która chce być strawą duchową, przygotowaną na bazie egzegezy tekstu 1 P. Pracę nad książką, która swoją strukturą nawiązuje do ćwiczeń duchowych św. Ignacego i jest w istocie zapisem wygłoszonych przez autora rekolekcji ignacjańskich, poprzedził Martini żmudnymi badaniami nad krytyczną recenzją pochodzącego z III w. greckiego papirusu Bodmer VIII, zawierającego Pierwszy i Drugi List św. Piotra (ss. 5-7). Papirus ten jest najstarszym znanym, jak dotąd, świadectwem tekstualnym 1 i 2 P. Autor łączy zatem, w tej książce, swoje kompetencje naukowo-lingwistyczne z duchowym doświadczeniem spotkania ze słowem Bożym. Styl pisania jest bardzo prosty i przejrzysty, widać w nim troskę, by nie przysłonić retorycznymi zabiegami tego, co Bóg chce objawić przez autora natchnionego tekstu.

Nie będziemy tutaj wchodzić w szczegółową prezentację tej składającej się z jedenastu odrębnych jednostek książki, która jest bardziej do „przeżywania” niż do poznawania zawartej w niej treści. By tę treść wyeksponować i przełożyć na duchowy pokarm, autor posługuje się metodologią, której wierny jest od bardzo dawna. Ta metoda pracy z tekstem Biblii zawiera cztery kroki, z których dwa pierwsze są tutaj szczególnie wyeksponowane, a dwa następne – przeżywane przez każdego w bardziej zindywidualizowany sposób – mają być ich pochodną. Są to: *lectio* (wielokrotna lektura fragmentu tekstu 1 P), *meditatio* (medytacja nad tym tekstem), *oratio* (modlitwa) i *contemplatio* (kontemplacja). Autor nie uprawia tutaj *lectio continua*, lecz wybiera te fragmenty 1 P, które, jego zdaniem, odpowiadają najlepiej dynamice prowadzonych przez siebie ćwiczeń duchowych (s. 19). *Lectio* i *meditatio* to elementy, w których widać najlepiej naukowy warsztat egzegety Martiniego. Nie zadowala się tutaj pastoralno-duchowymi uproszczeniami, lecz sięga do głębi tekstu, ukazując niuanse znaczeniowe zastosowanej w 1 P greckiej terminologii. Z pewnością wielu czytelników może znaleźć tutaj inspirację i motywację do studiowania języków biblijnych.

Centralna część książki kard. Martiniego nosi taki sam tytuł, jaki nadał on całości: *Il segreto della prima lettera di Pietro (Tajemnica Pierwszego Listu Piotra)* (ss. 95-112). Ukazuje tutaj specyfikę przesłania tej księgi Pisma Świętego i jej aktualność zarówno dla pierwszych pokoleń chrześcijan, jak i w XXI w. Używając słów autora, tajemnica 1 P polega na „zdolności chrystologicznego interpretowania trudnej i niesprawiedliwej sytuacji społecznej, w taki sposób, by ukazać przede wszystkim prymat Jezusa, który pozwolił się wydać na śmierć, z miłości do nas” (s. 108). W tym właśnie kluczu Martini aktualizuje 1 P, analizując poszczególne teksty tego listu.

Na koniec tej krótkiej zachęty do przeczytania książki kard. C. M. Martiniego chciałbym podzielić się jeszcze wątkiem osobistym. Przez kilka miesięcy, w 2005 r.,

dane mi było mieszkać z tym wielkim człowiekiem pod jednym dachem Papieskiego Instytutu Biblijnego w Jerozolimie. Co więcej, mieszkaliśmy w najbliższym sąsiedztwie, oddzieleni tylko cienką ścianą, zza której niemal nieustannie docierały do mnie słowa jego modlitwy za Kościół i świat. Poza tym wielogodzinne rozmowy i dyskusje z kardynałem na tematy biblijne stały się dla mnie niezatartym świadectwem niezłomnej wiary, która nieustannie szuka rozumu i *vice versa*.

Janusz Kręcidło MS, Warszawa

Ks. Waldemar CHROSTOWSKI, *Bóg, Biblia, Mesjasz* (rozmowę przeprowadzili: Grzegorz Górny i Rafał Tichy), Biblioteka „Frondy”, wyd. Fronda, Warszawa 2006, ss. 518 + 2 nlb.

Książka stanowi pierwszy tom cyklu rozmów, a tom następny, jak zapowiedziano, będzie dotyczył problematyki dialogu chrześcijańsko- i polsko-żydowskiego. Obecnie zapewniono prześwietlenie problematyki starożytnego Izraela, zarysowano złożoną płaszczyznę biblistyki współczesnej i przedłożono wprowadzenie do kultury biblijnej. Wypowiadający się ks. Waldemar Chrostowski, profesor zwyczajny nauk teologicznych, to kierownik Zakładu Dialogu Katolicko-Judaistycznego oraz Katedry Egzegezy Starego Testamentu na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (do 1999 r. Akademia Teologii Katolickiej), kierownik Sekcji Biblistyki na tymże wydziale, kierownik Zakładu Egzegezy i Teologii Biblijnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, od 1990 r. redaktor naczelný kwartalnika teologów polskich „Collectanea Theologica”, od 2003 r. przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich, członek Komitetu Episkopatu Polski do Spraw Dialogu z Judaizmem, organizator dorocznych sympozjów „Kościół a Żydzi i judaizm”, autor (w zapisie czterocyfrowym) publikacji oraz studiów naukowych i popularno-naukowych. Jego rozmówcy to Grzegorz Górny i Rafał Tichy, redaktorzy czasopism „Ozon” i „Fronda” (co najmniej jeden jest absolwentem ATK); obaj wykazali biegle opanowanie poruszanej problematyki.

Pięć płaszczyzn wydaje się umownie wyznaczać zawartość tomu: 1. droga kapłańska i naukowa autora (rozdz. I-VI); 2. kultura biblijna (rozdz. VII, XV); 3. problematyka starotestamentowa (rozdz. VIII-XI); 4. Kościół a Synagoga (rozdz. XII-XIV, XVI); 5. biblistyczne aktualności autora (rozdz. XVII, XVIII).

Życiowa droga kapłańska i naukowa W. Chrostowskiego zaczyna się w rodzinnej wsi Chrostowo na wschodzie Kurpiowszczyzny. Czytelnika ujmuje odtwarzanie krajobrazu przechowanego w pamięci; jakże trafne jest przypomnienie, że „przy-